

Ключевые слова: переводоведение, художественный перевод, безэквивалентный компонент, интертекстуальность, реалия, транскодирование, калькирование, национальный колорит.

Oksana Prymachok. The Ukrainian component of Russian translation of T. Shevchenko's poem "Haydamaks". The article is devoted to the detailed description of the Ukrainian components of translation which have no equivalents and present close connection with the original. The material for the analysis was T. Shevchenko's poem "Haydamaks" and its translation into Russian. The overcoming of language barrier in the translation mainly lies in the creative encoding of the words with expressive ethno cultural colouring. Therefore, the original components, that have no equivalents in any translation, are a justifiable and natural phenomenon. In the translations of close related Slavic languages the possibilities of encoding such units are much bigger than in case with unrelated languages. The following formations, which cannot be translated, have been researched: anthroponyms, toponyms, words-realities (historical, everyday), pseudorealities, archaisms, colloquialisms, idioms, proverbs, definite word forms, and syntactical constructions. It is shown, that the major ways of reproduction of specific Ukrainian components in this Russian translation are transcription and transliteration, modelling words and constructions after foreign patterns, and also using lexical units from the sphere of limited or passive use (archaisms, dialecticisms, colloquialisms).

Key words: theory of translation, artistic translation, a component without an equivalent, intertextual analysis, reality, encoding, modelling words and constructions after foreign patterns, national colouring.

УДК 811.161.2'373.47

Ірина Процик

**«МИ НЕ ВОРОГИ – МИ УКРАЇНЦІ».
УКРАЇНСЬКІ ФУТБОЛЬНІ УЛЬТРАС
ПІД ЧАС РЕВОЛЮЦІЇ ГІДНОСТІ**

У статті проаналізовано зміну вербальної та невербальної поведінки українських футбольних ультрас під час національної Революції гідності 2013-2014 рр. Рухи футбольних ультрас у всьому світі характеризуються активним девіантним поведінням та словесною агресією стосовно фанатських угруповань клубів-суперників. Ще півроку тому й українські футбольні ультрас не були винятком на світовій фанатській сцені, проте події останніх місяців в Україні дають новий матеріал для оцінки поведінки та комунікації членів цієї субкультури. Представники фанатської футбольної спільноти з різних українських міст висловилися на підтримку Майдану, долучилися до активних про-

тистоянь у Києві та до охорони мирних акцій протесту в інших містах, а також оголосили безстрокове перемир'я між фанатами всіх українських клубів під гаслом «Від Луганська до Карпат фанат фанату – друг і брат», організували спільні марші та фанатські матчі єднання між ще донедавна непримиреними суперниками. На зміну інвективам та образливим висловленням, адресованим супротивникам, з'явилися заклики припинити будь-які протистояння між фанатами та патріотичні гасла на підтримку єдності України. У розвідці наведено приклади того, як творчі знахідки з фольклору українських футбольних ультрас стали універсальними скандуваннями, гаслами та піснями під час проведення масових акцій в Україні.

Ключові слова: соціолект футбольних фанатів, вербальна поведінка, невербальна поведінка, фанатський фольклор, словесна агресія, гасло, скандування, мілітарна лексика.

*Дехто говоре: «Бандити, хулігани.
З тої голоти людей не буде».*

*А ми ся подивим, як потреба стане,
Хто полізе в льох, а хто під кулі піде.*

Брати Гадюкіни, «Ми – хлопці з Бандерштадту»

Постановка наукової проблеми та її значення. Специфіка мовлення окремих субкультур – соціолектів – викликає дедалі більше зацікавлення в сучасному українському мовознавстві, адже дослідження особливостей комунікації різних суспільних груп дає змогу виявити своєрідність мовної інтерпретації навколишньої дійсності, що притаманна конкретній соціальній групі відповідно до системи вартостей, прийнятої у ній.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Соціолект футбольних фанатів – однієї з наймасовіших молодіжних субкультур в Україні – залишається недостатньо висвітленим, попри окремі спроби представити особливості комунікації футбольних уболівальників (публікації авторки статті [13-17]). Аналіз окремих лексем із фанатського соціолекту вміщено в публікаціях про мову міста та сучасний молодіжний сленг (праці українських мовознавців Людмили Кудрявцевої й Ірини Приходько [7] та Світлани Мартос [8]).

Українські події останнього часу (осінь 2013 – весна 2014 рр.) дають новий матеріал для з'ясування суті українського футбольного фанатизму, зокрема, несподіваної, для необізнаних із фанатською субкультурою, активної громадянської позиції представників футбольних ультрас, яка виявляється як у їхній поведінці, так і в комунікації [2, 10, 11, 12, 33]. **Актуальність** статті зумовлена актуальністю самих подій, які відбуваються в Україні, та надзвичай актив-

ною роллю представників фанатської футбольної спільноти з різних українських міст у революційних подіях у державі та в організації спротиву російській агресії, а також зміною сприйняття фанатського руху і ставлення до футбольних ультрас та їхніх цінностей у сучасному українському суспільстві.

Мета і завдання статті. Мета розвідки – простежити зміну вербальної та невербальної поведінки українських футбольних ультрас під час національної Революції гідності 2013–2014 рр. Поставлена мета передбачає розв’язання таких завдань: 1) простежити традиції у вербальній та невербальній поведінці футбольних фанатів; 2) виявити відхилення від традиційної поведінки ультрас під впливом соціально-політичних потрясінь в Україні наприкінці 2013 – на початку 2014 р.; 3) зіставити мовні особливості (на лексичному рівні) комунікації українських фанатів у мирний час та під час національної революції та російської окупації; 4) з’ясувати причини витіснення традиційно найчастотнішої у фанатському соціолекті лексики на позначення *‘боротьби, протистояння, ворожості, агресії’* на периферію фанатського мовлення та актуалізації лексики з домінантним значенням *‘примирення, об’єднання, взаєморозуміння, взаємовиручки’*; 5) на прикладах продемонструвати, як тексти фанатського фольклору порушили кордони цієї комунікативної спільноти й поширились в українському суспільстві, ставши гаслами та піснями під час проведення масових акцій в Україні у 2013–2014 рр.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Рухи футбольних ультрас у всьому світі характеризуються активною девіантною поведінкою та словесною агресією. Не є тут винятком і українські фанати футболу, які відомі жорстким протистоянням між собою. Зокрема, найдавніші сутички відомі ще з часів проведення радянського чемпіонату між уболівальниками дніпропетровського «Дніпра» та харківського «Металіста»; багаторічні «війни» ведуть ультрас київського «Динамо» із одеським «Чорноморцем», донецьким «Шахтарем», харківським «Металістом» та криворізьким «Кривбасом». Окрім давнього, «заклятого» суперництва одеського «Чорноморця» з київськими динамівцями, відоме також протистояння одеситів із друзями киян – дніпропетровським «Дніпром» та футбольним клубом «Миколаїв». «Дніпро» (Дніпропетровськ), окрім одеситів, «воює» за регіональне лідерство з донецьким «Шахтарем», а також із запорізьким «Металургом» та криво-

різьким «Кривбасом». «Ворогами» запорізького «Металурга» є «Динамо» (Київ) та «Дніпро» (Дніпропетровськ). У конкуренції за західноукраїнське лідерство непримиренні львівські «Карпати» та луцька «Волинь», львівські «Карпати» та ужгородська «Говерла», а за домінування на Півдні України – херсонський «Кристал» та ФК «Миколаїв». На ґрунті непорозумінь із клубними кольорами «воюють» львівські «Карпати» та полтавська «Ворскла» [17].

Фанати київського «Динамо», дніпропетровського «Дніпра», львівських «Карпат» творять в українському чемпіонаті так звану «триаду», «коаліцію», тому вороги одного з клубів автоматично стають ворогами двох інших, подібно як і з друзями, яких відразу відносять до «однокласників». Ще одним прикладом дружнього групування є: «Металіст» (Харків), «Чорноморець» (Одеса), «Шахтар» (Донецьк), «Ворскла» (Полтава), «Волинь» (Луцьк), «Металург» (Запоріжжя), фанати яких можуть безперешкодно приїжджати на виїзні матчі одні до одних, не боячись ходити містом зі символікою свого клубу.

Майже всі українські фанати, які здебільшого сповідують націоналістичну ідеологію, мають напружені стосунки з фанатами київського «Арсенала», що дотримуються лівих поглядів і близькі до антифашистських організацій в Україні. Ідеологічне протистояння є не єдиною причиною ворожого ставлення до фанатів «Арсенала», які знані також і як порушники правил fair-play (чесної гри) – вони приходять на футбол із ножами, газовими балончиками тощо. Напруга в стосунках київського «Динамо» із одеським «Чорноморцем» зумовлена дружбою останніх із московськими клубами, з якими кияни завжди ворогували, а конфронтація киян із запорізьким «Металургом» спричинена дружбою запоріжців із московськими клубами та «Чорноморцем». Ще з часів радянського чемпіонату відоме скандування київських ультрас, адресоване московським клубам: «Бей, бей москалей!»

Способом протистояння в одвічних міжклубних конфліктах є бійки між футбольними фанатами – *махачі*, які можуть бути двох видів: 1) без застосування під час бійки будь-яких засобів – *махач на чистих руках, махач без аргументів* або *махач без гівна*, та 2) із використанням у бійці підручних засобів (ножів, кастетів, палиць, каміння, пляшок тощо) – *махач на аргументах, махач з гівном*. В історії українського футбольного фанатизму відомі найжорстокіші бої українських фанатів із московськими суперниками, насамперед бійки

ультрас київського «Динамо» з візаві із московського «Спартака», проте зафіксовано й кілька жорстких сутичок між фанатами вітчизняних клубів. Зокрема, бійка п'ятдесяти фанатів «Динамо» (Київ) із тридцятьма хуліганамі «Чорноморця» (Одеса) на центральній вулиці Києва – Хрещатику – у серпні 1999 року та перший в Україні зразково-показовий «fair-play» бій «*на чистих руках*» у Кончі-Заспі під Києвом з нагоди матчу «Динамо-2» (Київ) – «Чорноморець» (Одеса) між хуліганамі цих клубів кількістю сорок на п'ятдесят – у серпні 2001 року.

Та все ж, непримиренне протистояння футбольних ультрас відбувається найчастіше у сфері словесної комунікації. У її основі – риторика боротьби. Вербальна поведінка ультрас насичена інвективами, зневажливими висловленнями, образливими модифікаціями назв команд-супротивниць та їхніх фанатів, емоційно наснаженою та мілітарною лексикою, адресованими супротивникам. Фанати впливають на супротивників словом так, аби принизити їхню гідність. Висловлення негативного ставлення до супротивників у фанатському середовищі відбувається насамперед в усній формі – під час футбольних матчів, а також до і після них, або ж у писемній – у *графіті* та написах на мурах, поліграфічно розтиражованих *стікерах* (наліпках). У сучасному світі загальний доступ до різних джерел інформації, а насамперед використання інтернету, електронних засобів масової інформації, соціальних мереж дали можливість розповсюдження фанатського фольклору серед широкого загалу, втім і серед людей, далеких від футбольного фанатизму. Це особливо помітно в контексті останніх суспільно-політичних подій в Україні, коли творчі знахідки футбольних ультрас стали революційними гаслами і піснями.

Та, повертаючись до згаданої вище домінантно негативної вербальної комунікації між ворожо налаштованими угрупованнями ультрас, варто зазначити, що емоційна наснаженість таких висловлень твориться насамперед образливим словесним контекстом, у якому вони вживаються. Наприклад, у звертаннях футбольних фанатів до фанатів команд-суперниць: львів'яни до полтавської «Ворскли» – «*Зелено-білі барви – колгоспник їх не достойний!*» (у текстовику використано прізвисько «*колгоспники*», яке полтавці отримали через першу назву їхньої команди, яка в 1955-1965 рр. називалася «Колгоспник»), кияни до харківського «Металіста» – «*Запахло смаженим хорьком!*», «*Від вас тхне!*» (висловлення пов'язані з прізвиськом харків'ян, яких називають «*тхорами*» (рос. хорьками) через те, що російська назва цієї

тварини співзвучна з назвою топоніма Харків; неприємний запах, який є морфологічною ознакою тхорів, використано в фанатських текстах, де вживається це прізвисько харківського футбольного клубу). Неприязнь супротивників до львівських «Карпат» вербалізовано у таких зарядах: «Дави бандер!», «Дави гуцул!», «Порвати «Карпати»!», а до київського «Динамо»: «Дави хохлів!» («хохли» – давнє прізвисько київських динамівців, ще з часів союзного чемпіонату). Фанати одеського «Чорноморця» є адресатами такого висловлення від ультрас київського «Динамо»: «Хохол народився – жид заплакав!» (фанати одеського «Чорноморця» мають прізвисько жиди). Ультрас запорізького «Металурга» своє негативне ставлення до дніпропетровського «Дніпра» вербалізували у заряді: «Ми – козаки. Ви – ніякі!». До фанатів київської «Оболоні» найчастіше кричать: «Оболонь – фігове пиво!» (спонсор ФК «Оболонь» – виробник алкогольних напоїв концерн «Оболонь»).

Висловлення ультрас традиційно рясніють і мілітарною лексикою, яка сконцентрована довкола категорії ворога, зокрема: *артобстріл, атака на гостювий сектор, атака з аргументами (з гівном), балаклава, банерна війна, бомбардування (кріслами), бомба, графіті-війни, закляті вороги, мобілізація на виїзд, різнокаліберні прапори, трофей* тощо.

Кардинальну зміну вербальної та невербальної поведінки українських футбольних ультрас зафіксовано під час національної Революції гідності 2013 – 2014 рр. Зокрема, футбольні фанати практично всіх українських клубів висловилися на підтримку Майдану [3, 20, 21, 23, 25, 28, 31], долучилися до активних протистоянь у Києві [5, 22, 29, 30] та до охорони мирних акцій протесту в інших містах [1, 6, 9, 19, 24, 27, 32], а також оголосили про безстрокове перемир'я між собою [11]. З початком другого кола української прем'єр-ліги в оформленні банерної лінії фанатських секторів більшості українських стадіонів з'явилися гасла на підтримку єдності України: «Україна – єдина! Крим – це Україна!», «Єдина, вільна, соборна Україна!», «Одна, єдина, соборна Україна!», «Соборна Україна», «Україна єдина», «В єдності – сила!», «Об'єднані заради України», «В своїй хаті своя й правда, і сила, і воля», «Разом ми – сила!», «Ми сильні нашою любов'ю до України!», «Воля України або смерть!», «Воїнам слава!», «Хлопці Тавриди, ми з вами!», «Від Сяну до Дону – братерство, єдність, соборність!», «Кубань – це Україна!», «Україна – єдина, вільна, непо-

дільна!», «Україна понад усе!», «Жовто-блакитні прапори, ми непереможні – шаблі догори!».

Тринадцятого лютого цього року представники чотирнадцяти фанатських угруповань клубів прем'єр-ліги та фанати ще дев'ятнадцяти футбольних клубів нижчих дивізіонів українського чемпіонату й аматорських команд країни підписали маніфест про встановлення перемир'я між українськими ультрас, вербалізувавши це за допомогою гасла «Від Луганська до Карпат фанат фанату – друг і брат». Цей документ є зразком патріотизму, високої національної свідомості та громадянської зрілості представників українського фан-руху, а також адекватного сприйняття і розуміння ситуації в державі та неприпустимості будь-якого розбрату серед українців, тому варто умістити у цій розвідці офіційну заяву ультрас України з приводу останніх подій у країні (текст подано повністю, без будь-яких змін; виділення у тексті мої – І. П.):

*«Ми, фанати українських футбольних клубів, заявляємо про наступне. В українському суспільстві зараз склалася дуже непроста ситуація. Зокрема, у деяких фанатських рухів вже почалися проблеми у своїх містах з органами «правопорядку» та місцевою «владою» виключно тому, що представники цих рухів публічно висловили свою мирну, громадянську позицію, на яку вони мають повне право. У зв'язку з цим ми вважаємо, що **продовжувати будь-які протистояння між собою – це злочин**, який зіграє проти нас же самих і в підсумку тільки погіршить сьогодишню ситуацію в суспільстві. Враховуючи вищесказане, нами було прийнято рішення **укласти перемир'я між рухами фанатів різних клубів на невизначений термін**. Дане перемир'я включає в себе такі домовленості:*

– всі елементи «міського», тобто спонтанного і не договірною навколофутболу знаходяться під заборонаю;

– заволодіння банерами, шарфами та іншими фанатськими атрибутами опонентів знаходиться під заборонаю;

– образливі банери, заряди на адресу один одного або міст-опонентів, команд-опонентів знаходяться під заборонаю;

– на трибунах здійснюється жорсткий контроль з метою **не допустити появи шарфів з образами команд-опонентів, а також спалення шарфів команд-опонентів**;

– *під заборону знаходиться створення графіті з образами команд і рухів-опонентів, піар в Інтернеті існуючих подібних графіті, а також будь-яка графіті-війна між фанатськими рухами;*

– *здійснюється жорсткий контроль за тим, щоб **виключити будь-які конфліктні ситуації** з простими вболівальниками (не фанатами) команд-опонентів як на виїзних, так і на домашніх матчах.*

Ці пункти є основою основ майбутнього перемир'я. Рішення про перемир'я повністю підтримали лідери фанатських рухів наступних футбольних клубів:

Прем'єр-ліга: Волинь Луцьк, Ворскла Полтава, Динамо Київ, Дніпро Дніпропетровськ, Закарпаття Ужгород, Зоря Луганськ, Карпати Львів, Металіст Харків (Південна і Північна трибуни), Металург Запоріжжя, Металург Маріуполь, ФК Севастополь, Таврія Сімферополь (Сектор 5 і Сектор 9), Чорноморець Одеса, Шахтар Донецьк.

Перша і Друга Ліги: Авангард Краматорськ, Буковина Чернівці, Десна Чернігів (Хлопці Північної Столиці і Ультрас Десна), Дніпро Черкаси, Енергія Нова Каховка, Зірка Кіровоград (червоно-жовті і жовто-зелені), Кристал Херсон, ФК Миколаїв, Нива Тернопіль, ФК Олександрія, Оболонь Київ, Поділля Хмельницький, Скала Стрий, Сталь Алчевськ, Сталь Дніпродзержинськ, ФК Суми, Титан Армянськ.

Фанатські рухи аматорських ліг і без клубів: Кривбас Кривий Ріг, Нива Вінниця.

Ті рухи, з якими ми не встигли або не змогли зв'язатися, просимо підтримати нашу ініціативу і підтвердити готовність дотримуватися перемир'я по всіх перерахованих вище пунктах.

*Крім цього вважаємо, що зараз **відносини між нами повинні будуватися за принципом того, що ми всі в першу чергу – Українці**. Тобто на першому місці повинні бути взаєморозуміння, довіра та взаємовиручка. Закликаємо всіх українських уболівальників, які не перебувають в жодних фанатських рухах (їдеться не лише про футбол), приєднатися до цього перемир'я і **без агресії ставитися один до одного**, незважаючи на те, які б протистояння не були між нашими командами на спортивних полях і майданчиках.*

Від людей, які стали ініціаторами даного перемир'я, окремо додамо: без сумніву, події останніх місяців в Україні відкрили багатьом людям очі на страшну правду. Те, що фанати спостерігали і відчували на собі протягом багатьох років, в ці місяці відчули багато простих громадян України з різних регіонів нашої країни. Неспра-

ведливість, скотське ставлення, побої, тортури. Ось те, чим сьогоднішня влада «нагодувала» громадян України (і це не найстрашніші речі, які сталися). Вчора фанати з різних куточків України разом підтримували сім'ю киян Павліченків і говорили «Сьогодні – Павліченко, завтра – ТИ». Як бачимо, на жаль, ми не помилялися, і сьогодні отримати надумані звинувачення і невтішний вердикт від «самого чесного і гуманного суду в світі» може будь-який громадянин України.

Але й не це все є найстрашнішим насправді. Провладні політики всіх мастей і містечкові «лідери» продовжують вести лицемірну і брехливу гру, протиставляючи одну частину населення України іншій. Уміло маніпулюючи ними ж створеними настроями у людей, вони відверто брешуть, навішують ярлики і, мабуть, дуже хочуть, щоб конфронтація в суспільстві стала необоротним явищем. І люди, яким вони промивали мізки, вже остаточно перестали бачити, в чому і в кому причина переважної більшості проблем України і, зокрема, подій останніх декількох місяців.

*Саме тому ми вважаємо, що **продовжувати будь-які конфронтації у фанатському середовищі в даний момент – злочин проти світлого майбутнього України.***

«Від Луганська до Карпат фанат фанату – друг і брат». Слава Україні!» [11].

Рішення про перемир'я – дуже серйозний крок для ультрас, адже укладення його не є простою формальністю, а значною подією, зважаючи на давню історію ворожнечі фанатів деяких клубів. Ультрас продемонстрували всьому українському суспільству найліпший приклад того, що потрібно робити у скрутний для країни час – домовлятися, примирюватися, об'єднуватися.

Цілком слушно написав один із київських фанатів у коментарях до офіційної заяви ультрас: «...ми хотіли показати всім, що **ми перш за все – українці, і є речі важливіші, ніж футбольні протистояння**» [11], а інший додав: «Якщо вже навіть ультраси «Шахтаря» і «Металіста» так думають, то не все ще втрачено. Великий їм респект за це. **Ми насамперед УКРАЇНЦІ**, а вже потім із Харкова чи з Дніпропетровська» [11]. Ще в одному з коментарів реакція на фанатське перемир'я є суголосною з попередніми: «Раніше було не те, що складно – нереально було уявити, щоби динамівці (мається на увазі їхні вболівальники) фотографувались із «гірниками» після

спільно організованого турніру; карпатівці без остраху прямували до Одеси; дніпряни радо зустрічали вже не «харків», а харків'ян; історично непримиренні фанати всіх західних регіонів збиралися теж для того, щоби пограти в ногом'яч. Насправді таких заходів відбувалось останнім часом незліченна кількість, утім вищенаведеного буде достатньо для розуміння одного: **ми всі – українці**» [4].

Задеклароване перемир'я фанати втілюють під час проведення матчів єдності між ультрас колись непримиренних футбольних клубів, а також у маршах єднання, які відбуваються перед календарними матчами.

Те, що об'єднувало футбольних фанатів лише на матчах збірної України, а також під час виняткової акції українських ультрас на підтримку родини Павличенків упродовж 2011 – 2013 рр. (киян – батька і сина Павличенків було безпідставно звинувачено у вбивстві судді та засуджено на тривалі терміни ув'язнення), стало основою для єднання під час Революції гідності.

Безпрецедентним є також приклад поширення текстів фанатського фольклору серед широкого загалу під час останніх суспільно-політичних подій в Україні, коли заряди, гасла, скандування та пісні футбольних ультрас порушили кордони фанатської комунікативної спільноти й поширились у суспільстві – і стали гаслами та піснями Майдану, зокрема: *«Слава Україні! – Героям слава! Слава нації! – Смерть ворогам! Україна понад усе!»*, *«Хто не скаче, той москаль»*, *«Разом і до кінця!»*, *«Путін – х...ло!»*. Цікаво, що на початку української Революції гідності більшість із наведених вище фанатських кричалок сприймались у суспільстві доволі насторожено й не завжди схвально, а після анексії Криму та початку російської агресії на Сході та Півдні нашої країни ці скандування стали неодмінним елементом масових акцій за єдину Україну в більшості українських міст.

Проте в засобах масової інформації можна натрапити на міркування журналістів, що на українських стадіонах останнім часом не чути суто футбольних кричалок і що «трибуни перегукуються вітаннями *«Слава Україні – Героям слава»*, *«Слава нації – Смерть ворогам»*, *«Україна понад усе»*, дружно стрибають під *«Хто не скаче, той москаль»*, виконують пісню про Володимира Путіна, яка стала інтернет-хітом, співають пісню Ляпіса Трубецького *«Воины света»* та гімн України» [18]. Такі твердження медійників зраджують їхню малу обізнаність із новітніми традиціями футбольного фанатизму, а

саме, що гасла «*Слава Україні! – Героям слава! Слава нації! – Смерть ворогам! Україна понад усе!*» на українських стадіонах вигукують із 2007 р., коли футбольні фанати львівських «Карпат» та київського «Динамо» започаткували використання цих гасел під час футбольних матчів як одну з форм словесної підтримки і як перекличку між ультрас різних клубів; згодом ця традиція поширилася по всіх українських стадіонах; подібно як і вигук «*Хто не скаче, той москаль*», яке українські ультрас в останні роки змодифікували так: «*Хто не скаче, той Азаров*»; натомість інтернет-хіт «*Путін – х...ло!*», який у 2014 заспівали фанати харківського «Металіста», раніше звучав у фанатському виконанні як «*Суркіс – х...ло!*» і був популярним до 2012 року (доки відомий спортивний функціонер Григорій Суркіс очолював Федерацію футболу України, рішення якої нерідко були тенденційними, за що, власне, Суркіс і став адресатом такого лихослів'я). Натомість український гімн футбольні ультрас співали завжди, і не лише на іграх національної збірної, інколи по кілька разів за матч, особливо під час напружених ситуацій на футбольному полі, аби підтримати спортивний дух футболістів.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Підсумовуючи, варто констатувати, що суспільно-політичні події в Україні наприкінці 2013 – на початку 2014 рр. стали поштовхом до зміни вербальної та невербальної поведінки українських футбольних ультрас: від ворожого поводження та словесної агресії стосовно фанатських угруповань клубів-суперників до оголошення безстрокового перемир'я між фанатами всіх українських клубів, організації фанатських матчів єдності, маршів єднання та спільних акцій на підтримку соборності України. Ще однією ознакою часу є те, що тексти фанатського фольклору: скандування, гасла та пісні використано під час української Революції гідності та масових акцій за єдність в Україні.

Джерела та література

1. Активісти Євромайдану у супроводі «ультрас» провели ходу у Харкові [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25250205.html> [01.02.2014].
2. Білан Б. Нашими діями ми можемо змінити Україну, – ультрас / Богдан Білан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zik.ua/ua/news/2014/01/31/nashymy_diyamy_my_mozhemo_zminyty_ukrainu_ultras_457443 [25.01.2014].
3. Все украинские ультрас за Євромайдан и против титушек [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.tennis-betfair.com/public_449-3_ultras.html [6.02.2013].

4. Дем'ян Є. Не було щастя, та нещастя допомогло... / Євген Дем'ян [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrfootball.ua/blog/ne-bulo-shchastya-ta-neshchastya-dopomoglo> [09.04.2014].
5. Дождались. Ультрас ФК «Карпати» едуть в Київ на митинг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://thekievtimes.ua/society/285285-dozhdalis-ultras-fk-karpaty-edut-v-kiiev-na-miting.html> [4.12.2013].
6. Запорожський Євромайдан охороняють ультрас [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zr.comments.ua/news/2014/01/26/122220.html> [26.01.2014].
7. Кудрявцева Л. А. Словарь молодежного сленга города Киева. 2300 слов и выражений [текст] : учеб. пособ. / Л. А. Кудрявцева, И. Г. Приходько; под ред. Л. А. Кудрявцевой. – К. : Киевский национальный университет им. Т. Шевченко, 2006. – 198 с.
8. Мартос С. А. Сленг як складова молодіжної субкультури / С. Мартос // Південний архів. Філологічні науки : зб. наук. праць. – Вип. XXI. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2003. – С. 111-114.
9. «Мы против режима». Ультрас ФК «Шахтер» официально подтвердили готовность защищать донецкий Евромайдан от «титушек» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ostro.org/general/politics/news/435950/> [24.01.2014].
10. Несенюк Н. Мы все сегодня «ультрас» / Николай Несенюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://obkom.net.ua/articles/2014-01/24.1438.shtml> [24.01.2014].
11. Офіційна заява всіх ультрас України з приводу останніх подій у країні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://1927.kiev.ua/news/view/7970?fb_action_ids=842749825742152&fb_action_types=og.likes&fb_source=other_multiline&action_object_map={%22842749825742152%22%3A1437562673146851}&action_type_map={%22842749825742152%22%3A%22og.likes%22}&action_ref_map [13.02.2014].
12. Почему мы уже победили [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://geunc.livejournal.com/223269.html> [30.01.2014].
13. Процик І. Вербальне самовираження в субкультурі українських футбольних уболівальників / Ірина Процик // Мова і суспільство. Збірник наукових праць. – Львів : Львівськ. нац. ун-т імені Івана Франка, 2012. – Вип. 3. – С. 224–229.
14. Процик І. Термінологія в мовленні футбольних фанатів / Ірина Процик // Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології». – 2011. – № 709. – С. 112–115.
15. Процик І. Соціолект українських футбольних фанатів / Ірина Процик // Вісник Львівського університету. Серія філологічна. – 2012. – Вип. 57. – С. 285–290.
16. Процик І. Спеціальна лексика в соціолекті українських футбольних фанатів / Ірина Процик // Термінологічний вісник. – 2013. – Вип. 2 (2). – С. 125-131.

17. Процик І. «Зелено-білі наші кольори...»: кольороназви в соціолекті українських футбольних фанатів / Ірина Процик // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство. – 2013. – № 2 (279). – С. 14–19.
18. Романюк Т. «Динамо» – «Шахтар»: класичне дербі єдності / Тарас Романюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bbc.co.uk/ukrainian/sport/2014/04/140416_football_derbu_dynamo_ak.shtml [16.04.2014].
19. Сотни одесских ультрас вышли на защиту Евромайдана [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nr2.ru/odessa/481354.html> [25.01.2014].
20. Сумские ультрас поддержали евромайдан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://fakty.ua/175757-sumskie-ultras-podderzhali-evromajdan> [28.01.2014].
21. Ультрас «Зари» выступил за Евромайдан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sport-xl.org/news/main/96598-ultras-zari-vystupil-za-evromajdan.html> [24.01.2014].
22. Ультрас киевского «Динамо» и «Днепра» примут участие в самообороне Евромайдана [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sports.ru/football/156080492.html> [21.01.2014].
23. Ультрас мариупольского «Ильичевца» также поддержали Евромайдан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mariupol.in/news/24386/> [27.01.2014].
24. Ультрас «Металлурга» будут защищать запорожский Евромайдан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://delo.ua/ukraine/ultras-metallurga-budut-zaschischat-zaporozhskij-evromajdan-225454/> [25.01.2013].
25. Ультрас полтавской «Ворсклы» поддержали Евромайдан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sport.obozrevatel.com/football/02319-ultras-poltavskoj-vorsklyi-podderzhali-evromajdan.htm> [25.01.2014].
26. Ультрас «Севастополя» осудили режим Януковича, но опровергли официальную поддержку Евромайдана [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://gazeta.ua/ru/articles/politics/ultras-sevastopolya-osudili-rezhim-yanukovicha-no-oprovergli-oficialnyu-podderz/538950> [29.01.2014].
27. Ультрас «Таврии», защищавших крымский «Евромайдан», забрала милиция [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://an.crimea.ua/page/news/55841/> [26.01.2014].
28. Ультрас херсонского «Кристалла» поддержали Евромайдан [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://khersonline.net/novosti/obschestvo/19623-ultras-hersonskogo-kristalla-podderzhali-evromaydan.html> [23.01.2014].
29. Ультрас «Черноморца» выехали в Киев для поддержки Евромайдана [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dynamomania.com/news/235458-ultras-chernomortsa-vyehali-v-kiev-dlya-podderzhki-evromaydana> [24.01.2014].
30. Ультрас «Шахтаря» приехали на Грушевського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://espresso.tv/new/2014/01/29/ultras_shakhtarya_pryuykhalyna_na_hrushevskoho [29.01.2014].

31. Ультрас «Шахтера» поддержали Евромайдан и выступили «против режима» [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://prosport-ru.tsn.ua/sport/ultras-shahtera-podderzhali-evromaydan-i-vystupili-protiv-rezhima-345387.html> [24.01.2014].
32. Харьковские ультрас выходят охранять местный Евромайдан [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://prosport-ru.tsn.ua/sport/harkovskie-ultras-vyhodyat-ohranyat-mestnyu-evromaydan-345514.html> [25.01.2013].
33. Щур М. Українські ультрас здивували своєю громадянською позицією, – німецький дослідник / Марія Щур [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.radiosvoboda.org/content/article/25253108.html> [4.02.2014].

Ирина Процик. «Мы не враги – мы украинцы». Украинские футбольные ультрас во время Революции достоинства. В статье проанализированы изменения вербального и невербального поведения украинских футбольных ультрас во время национальной революции достоинства 2013–2014 гг. Движения футбольных ультрас во всем мире характеризуются активным девиантным поведением и словесной агрессией относительно фанатских группировок клубов-соперников. Еще полгода назад и украинские футбольные ультрас не были исключением на мировой фанатской сцене, однако события последних месяцев в Украине дают новый материал для оценки поведения и коммуникации членов этой субкультуры. Представители фанатской футбольной общности из разных украинских городов высказались в поддержку Майдана, присоединились к активным противостояниям в Киеве и к охране мирных акций протеста в других городах, а также объявили бессрочное перемирие между фанатами всех украинских клубов под лозунгом «От Луганска до Карпат фанат фанату – друг и брат», организовали совместные марши и фанатские матчи единства между еще недавно непримиримыми соперниками. На смену инвективам и оскорбительным высказываниям, адресованным противникам, появились призывы прекратить любые противостояния между фанатами и патриотические лозунги в поддержку единства Украины. В статье приведены примеры того, как творческие находки из фольклора украинских футбольных ультрас стали универсальными скандированиями, лозунгами и песнями во время проведения массовых акций в Украине.

Ключевые слова: социолект футбольных фанатов, вербальное поведение, невербальное поведение, фанатский фольклор, словесная агрессия, лозунг, скандирование, военная лексика.

Iryna Protsyk. «We are not enemies – we are Ukrainians». Ukrainian football ultras during Revolution of Dignity. In this article verbal and non-verbal behaviour change of Ukrainian football ultras during National Revolution of Dignity 2013-2014 has been analysed. Football ultras' movements all over the world are characterised by active deviation behaviour and verbal aggression towards rival football fans' clubs. Only half a year ago Ukrainian football ultras were no exception on the world's arena; however, events of recent months in Ukraine give us some new factors for assessment of behaviour and communication of the members of this

subculture. Representatives of football fan community from various Ukrainian cities supported Maidan, took part in active confrontation in Kyiv and supported peaceful protest demonstrations in other cities of Ukraine. They also declared truce among all the Ukrainian fan clubs under the slogan «A football fan to another football fan is a friend and a brother» and organised mutual uniting matches between rival teams. Instead of attacks and offensive statements addressed to the rivals there appeared appeals to stop any oppositions among fans and there could be seen patriotic slogans supporting unity of Ukraine. In this survey there are examples of how creative findings of Ukrainian football fans' folklore have become universal scansion, slogans and songs during mass actions in Ukraine.

Key words: social dialect of football fans, verbal behaviour, non-verbal behaviour, fans' folklore, verbal aggression, slogan, scansion, military vocabulary.

УДК 811.111'276.2'373.611(94)

Олеся Сава

СЛЕНГ АВСТРАЛІЙСЬКОГО ВАРІАНТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ: ОСОБЛИВОСТІ СЛОВОТВОРУ

Стаття присвячена опису й аналізу поняття сленг загалом, простеженню процесів становлення поняття сленгу як унікальної лексичної категорії та особливостей сленгових одиниць австралійського варіанта англійської мови; узагальненню основних ознак сленгу як лексичного класу та аналізу різних підходів до його вивчення у вітчизняній та зарубіжній лінгвістиці; розгляду та представленню ілюстративного матеріалу в площині найпоширеніших та найпродуктивніших способів словотвору, такі як скорочення та його види (аббревіація, акроніми, скорочення з усіченням початкової, середньої чи кінцевої частин слова, телескопія), а також основокладання, різні типи афіксації, контамінації і виділенню їхніх специфічних ознак та рис; акцентуванні уваги на значних лакунах у вивченні та аналізі саме австралійського варіанта англійської мови, який є «наймолодшим» у порівнянні з американським та канадськими варіантами.

Ключові слова: сленг, австралійський варіант англійської мови, нелітературна лексика, «strine», словотвір, скорочення, аббревіація.

Постановка наукової проблеми та її значення. Сленгові одиниці відносяться до активного словника англійської мови, становлять невід'ємну складову лексичної підсистеми мови, яка є найвідкри-